

YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARIXNING O'RNI

Sagdullayev Bobur

TDPU tarix yo'nalishi 4-kurs talabasi

Anostatsiya:

Maqolada Yoshlarning vatanparvarlik ruhini tarbiyalash va ularni vatanga sodiq qilib tarbiyalashda tarix darslarining ahamiyati shuningdek, tarix darslari orqali o'tmish ajdodlarimizning vatan ravnaqi uchun qilgan ishlari. Bosqinchilarga qarshi mardonovor kurashlarini o'rgatish orqali vatanparvarlik hissini yuksaltrish haqida keltirilib o'tiladi.

Kalit so'zlar: Vatanparvarlik, Ajdodlarimiz merosi, Tarixiy qahramonlar, Tarix darslari.

Annotation:

In the article, the importance of history lessons in raising the spirit of patriotism among young people and making them loyal to the motherland, as well as the work done by our ancestors for the development of the homeland through history lessons. It is mentioned about raising the feeling of patriotism by teaching them to fight bravely against the aggressors.

Key words: Patriotism, Heritage of our ancestors, Historical characters, History lessons.

Аннотация:

В статье рассматривается значение уроков истории в воспитании духа патриотизма среди молодежи и воспитании у них верности Родине, а также дело, сделанное нашими предками для развития Родины через уроки истории. Упомянуется о воспитании чувства патриотизма путем обучения мужественной борьбе с агрессорами.

Ключевые слова: Патриотизм, Наследие наших предков, Исторические персонажи, Уроки истории.

Biz insoniyatning o'tmish tarixini o'rganganimizda uni sobiq sovetlar davrida hukmron bo'lgan g'oya, ya'ni tarixni sinfiy kurashlar nuqtai nazaridan talqin etishlardan yoki noo'rin bo'rttirib ko'rsatishlardan saqlanishimiz zarur. Chunki, "Biz

xalqni nomi bilan emas, balki madaniyati orqali bilamiz, tarixning tag - tomirigacha nazar tashlaymiz". Binobarin, haqqoniy tarix dillarga hayot qonini quyuvchi, tillarga so'z baxsh etuvchi, saltanatlarni qayta yaratuvchi, o'tib ketgan asrlar silsilasini butun hayajonlari, egalari bilan ko'z o'ngimizda namoyon etib, hayotimiz sarhadlarini kengaytiruvchi mo'jizadir. Uning ma'naviy qudrati ila biz barcha kechmish zamonlarning odamlariga hamdamu hamnafas bo'lamiz, ular bilan goh suyib, goh kuyib, dilimizni rag'batlantiruvchi, hislarimizga ozuqa beruvchi turli voqealar, ajabtovur fe'l - atvorlar dunyosiga oshno bo'lamiz. Yoshlarda mavkuraviy dunyoqarashini mustahkamlashda muzeylar amaliy vosita bo'lib xizmat qiladi. Bugunni ertangi kun bilan chambarchas bog'lab turuvchi ko'prik sanalgan muzeylarimiz faoliyatida ham ayrim muammolar yo'q emas. Bugun yoshlar oldidagi dolzarb mamalalardan yana biri, muzeylarimiz zahirasini boyitish uchun amaliy san'at asarlarini yig'ish, ulardagi nodirlik, noyoblik, xolisliqlik, tarixiylik jihatlarini o'rganib chiquvchi mutaxassislarni ko'paytirish masalalaridir.¹ Biz ham ajdodlarimiz kabi avlodlarimizga munosib meros qoldirmog'imiz darkor. Zero, I. Karimov ta'kidlaganidek, "Farzandlarimiz kelajak avlodlar bizdan shu o'lkani shu muqaddas zaminni yana ham boy kuchli va qudratli holatda qabul qilib olishlari uchun, biz buyuk ajdodlarimizga nisbatan qanday minnatdorchilik tuyg'ularini his etayotgan bo'lsak, o'g'il - qizlarimiz, kelajak avlod ham bizga nisbatan shunday minnatdorchilik tuyg'ularini his etishlari uchun lozim bo'lgan hamma ishni qilish bizning fuqarolik burchimizdir." Aynan ana shu o'rinda insonparvarlik, mehr - shafqat tuyg'usini bolada singdirish maqsad kilib tashkil etilajak darslarimiz qo'l keladi.

Maktab tarix darslarida o'qituvchi asosan, jahon tarixi fanini o'qitishda O'zbekiston tarixini jahon mamlakatlari bilan taqqoslagan holda yoritish, O'zbekiston tarixi voqealarini bosqichma - bosqich, ya'ni izchillikka rioya qilgan holda ochish, xususan, davr va zamon ruhini berish hamda mustaqil O'zbekistonning istiqboldagi taraqqiyotini ko'zda tutgan holda bayon etishga harakat qiladi. Tarix fanini insonparvarlashtirish masalasiga jiddiy e'tibor berib, tarix faqatgina qarama - qarshi sinflar kurashidagina iborat emasligini, umuminsoniy qadriyatlar asosida o'zaro totuvlikka, bir - birlariga yordam berishga, tinch va osoyishta yashash taraqqiyotning garovi ekanligiga o'quvchini ishontirishga erishadi. Yurtimiz tarixining maftunkor, boy go'shalarining asosiy qismi Buyuk ipak yo'li ustidagi ilm-

¹ Milliy istiqloq g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. T., "O'zbekiston", 2000 yil., 7- bet.

fan, hunarmandchilik, madaniyat taraqqiy etgan makonlardan iborat ekanligi xususida yangi bilimlar beradi.²

O'rta maxsus ta'lim bosqichida o'qitiladigan tarix fani esa ushbu jarayonni ancha mukammal, ya'ni yoshlarni kasbga yo'naltirishga xizmat qiladigan, eng oliy tuyg'u - insoniylik tuyg'usini his etishga xizmat qiluvchi dars sifatida tashkil etiladi.

Tarix darslarini milliy qadriyatlarimiz, bobolarimizdan qolgan o'lmas meros asosida tashkil etish darslarini yanada jonli va qiziqarli bo'lishini ta'minlaydi. I. Karimov ta'kidlaganidek: - «Men milliy istiqlol g'oyasi bugungi tez sur'atlar bilan o'zgarayotgan tahlkali dunyoda o'zligimizni anglash, bizning kimligimizni, qanday buyuk ajdodlarimiz merosiga, necha yillik tarix, betakror madaniyat va qadriyatlarga ega ekani aytib, demokratik qadriyatlar, butun jahon taraqqiyoti yutuqlari bilan oziqlantirib, yangi o'sib kelayotgan avlodga yetkazishga xizmat qilmog'i zarur deb bilaman" ³

Ajdodlarimiz ma'naviy merosidan kuch olib, umumbashariy tajribalar asosida shaxslarni tarbiyalash oson ish emas, albatta. Tarix darslarida birgina bobokalonimiz Sohibqiron Amir Temur bebaho ma'naviy merosini o'rgatish nafaqat bilim oluvchilar, balki bilim beruvchilardan ham yillar mobaynida xalqimiz ma'naviy merosini jiddiy o'rganishlarini talab etadi. Bugun mamlakatimiz tarixiga yer yuzi qiziqayotgan bir paytda dunyo xalqlari tarixini o'rganishga yangicha yondashmoqdamiz. "...Zamon talabi shuki, professor va o'qituvchilar o'zlarida mavjud bilim va saviya bilan cheklanib qolmasdan, balki xorijiy mamlakatlar tajribasini qunt va sabot bilan o'rganib, mag'zini chaqib, undan keyin o'z talabalariga saboq berishlari lozim."⁴

Jahon tarixidan Hindiston, Eron, Iroq, Turkiya, butun G'arb va Sharqni o'rganar ekanmiz, qaysi mamlakatdan Sohibqiron ma'naviyati izini izlamalik mumkin. Pokistonlik A.Doniy Amir Temur tarixini Hindiston, Pokiston, Eron, Afg'oniston, Angliya, Amerika, Yaponiya, ayniqsa Kembrij universitetlari kutubxonasidan o'rganganini aytadi.

Biz tarix darslarida Shomni o'rganayotgan, misrlik tarixchi Valiuddin Abdurahmon ibn G'aybiy al Hofiz al - Marog'iylarning Sohibqironga bo'lgan hurmat va ehtiromini qanday qilib aytib o'tmaslik mumkin. Angliya davlati tarixini davrlashtirish asosida o'rganamiz, ammo har bir davrda tashqi aloqalar, madaniyat albatta o'rganiladi.

² Qodirov T. "Istiqlol bergan imkoniyat". "Hidoyat" jurnali. 2018 - yil 8 -son. 20-bet

³ Karimov I.A. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni -xalq, millatni-millat qilishga xizmat etsin. Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. T. "O'zbekiston", 1999. 7-jild, 99-bet.

⁴ Yuldasheva G. "O'zbek o'tovlari". Moziydan sado. 2009 yil. № 1. (41)30 - 31-betlar.

Demak, biz tashqi aloqalar va madaniyat degan joyda Sohibqironning Angliyalik tadqiqotchisi o'qituvchi ayol Xiloda Xukxemning hozirgi zamon G'arb temurshunosligiga qo'shgan hissasi va g'arbliklarning bizning boy ma'naviy merosimizga munosabati bilan bog'lab o'tsak maqsadga muvofiq bo'ladi. Hindiston tarixini o'rganishda X.Xukxemning "Amir Temur dunyoga kelmaganida, Hindistonda buyuk imperiya bo'lmagan bo'lardi", - degan fikrini asoslashning o'zi mavzuga milliylik, insonparvarlik ruhini kiritadi. Ulug' ajdodlarimiz madaniy va ma'naviy merosidan uzluksiz ta'limning barcha bo'g'inlarida foydalanishdan eng asosiy maqsad eng ulug' vazifa insoniylik tuyg'usini shakllantirish va rivojlantirishdan iborat.

Xulosa

Xulosa qilib yoshlarimizni vatanparvarlik ruhida keng tarbiyalash jarayonida tarix darslarining katta ahamiyati mavjud hisoblanadi. Tarix darslari orqali o'quvchilarni vatanga bo'lgan muhabbatini ajdodlarimizga mos avlod bo'lib shakllanishini tarbiyasi odobini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Hozirgi kunda maktablarda, insitut, va boshqa ta'lim muassalarida tarix darslari o'tilib kelinmoqda bu o'z navbatida bolalarni o'tmishdagi ajdodlarimiz faoliyati bilan tanishtirishda muhim hisoblanadi. Yoshlarni tarix fani darslariga qiziqtirish orqali ularni tarixiy shaxslarning vatan ozodligi uchun olib borgan janglari, vatan ravnaqi uchun qo'shgan xissalarini o'rganilishi natijasida yoshlarimiz vatanparvarlik hissi shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh. M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'tarilamiz. Toshkent. "O'zbekiston". 1- jild. 415 - bet
2. Karimov I.A. O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiyot yo'li. Toshkent., "O'zbekiston" 1992 yil., 66-bet.
3. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. T. "Sharq", 1998 yil, 4 - bet.
4. Karimov I.A. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni -xalq, millatni-millat qilishga xizmat etsin. Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. T. "O'zbekiston", 1999. 7-jild, 99-bet.
5. Yuldasheva G. "O'zbek o'tovlari". Moziydan sado. 2009 yil. № 1. (41)30 - 31-betlar.
6. Qodirov T. "Istiqlol bergan imkoniyat". "Hidoyat" jurnali. 2018 - yil 8 -son. 20-bet
7. Milliy istiqlol g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. T., "O'zbekiston", 2000 yil., 7- bet.

